

معاملات در اردیبهشت از میانگین معاملات زمستان ۹۸ فراتر رفت

بازگشت بازار مسکن به دوران پیشاکرونا

صفحه ۵

نیاز اقتصاد ایران

پژوهشی از موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

تنظیم‌گری یکپارچه لازمه حمایت از تولید داخلی است

صفحه ۷

مهدی تقوی، اقتصاددان در گفت‌وگو با «تعال»:»

تا تورم هست حذف صفر فایده‌ای ندارد

می‌شوند، در دیگر حوزه‌ها نیز نمی‌توان توقع داشت که صرفاً یک بخش یا حوزه اصلاح شود و نتیجه این امر تمام دیگر مشکلات بازار پوشش دهد. از این رو اگر امروز می‌گوییم اقتصاد ما مشکل دارد، باید در ابتدا به نگاهی کلان، فہرستی دقیق از این مشکلات پیدا کرد و سپس به درمان آنها یا برنامه‌ریزی برای برطرف کردن مشکلات اقدام کرد.

■ **با این نگاه، ریشه اصلی این مشکل که اقتصاد ایران به شرايطی رسیده که نیاز به حذف صفر از پول ملی خود دارد، چیست؟**

اگر بنا باشد این سوال را با یک کلمه پاسخ دهیم، باید بگوییم که تورم عامل رسیدن به این شرایط است. متأسفانه در چند دهه گذشته، جز دورانی بسیار کوتاه، تورم ایران دورقمی بوده و در بعضی از این سال‌ها، نرخ تورم بیش از ۳۰، ۴۰ و حتی ۴۰ درصد بوده است. معنی ابتدایی این اعداد این است که در طول یک سال، میزان قدرت خرید ریل کاهش یافته و هر سال با همان پول، امکان خرید به شکلی کمتر می‌گردد. نرخ تورم مدی‌پریت قدرت خرید مردم را کاهش داده و همان‌طور که می‌بینیم قدرت خرید اقشار کم درآمد تا میزان قابل توجهی پایین آمده است و از سوی دیگر به دولت این فشار وارد شده که برای حفظ قدرت خرید، حقوق‌ها و واریزی‌ها را افزایش دهد که این امر همان تزریق نقدینگی بیشتر به اقتصاد است که خود پایه گذار تورم‌های بعدی می‌شود.

■ **مبارزه با تورم شعار اصلی تمام دولت‌ها در دهه‌های گذشته بوده اما بسیاری از آنها موفقیت طولانی مدتی در مبارزه با نرخ نداشته‌اند. چرا سیکل معیوب تورم در اقتصاد ایران همواره تداوم داشته است؟**

برطرف کردن تورم تنها با اصلاح یک یا دو سیاست خرد ممکن نیست. مادر سال‌های گذشته هیچگاه به حل مشکلات اساسی اقتصادی اقدام نکردیم. برای مثال یکی از این موارد وابستگی به درآمد‌های نفتی است. این درآمد کلان که همواره در اختیار دولت بوده، باعث شده اصلاح نظام در آمدی و ایجاد شفافیت همواره به عملی دور دست تبدیل شود و تزریق دایمی منابع نفتی به اقتصاد خود به رشد نقدینگی و پس از آن گسترش تورم منجر شده است. از این رو برای درمان تورم باید به سرعت ساختارهای غلطی رفت که این اعداد بزرگ رابعث می‌شوند.

ادامه در صفحه ۲

■ **با وجود تمام گمانه زنی‌ها، سرانجام دولت و مجلس اعلام کردند که طرح حذف صفر از پول ملی را کلید خواهند زد. آیا در شرایط فعلی می‌توان به اجرای این طرح و دست یابی به اهداف کلان آن امید داشت؟**

ساختار اقتصاد کشور را نمی‌توان به شکل جزئی و محدود دید، یعنی اگر بنا بر اصلاح اقتصادی و بهبود شرایط است، باید تلاش کرد که این نگاه جامع و همه‌جانبه باشد. همان‌طور که مادر منحنی عرضه و تقاضای منحنی متضاد ذی‌تغییر بازار به ویژه در حوزه تولید و مصرف بسیار با اهمیت است، زیرا:

۱- اولاً به واسطه کاهش قدرت خرید خانوار در نتیجه بالا رفتن نرخ تورم، منافع دو گروه مصرف‌کننده و تولیدکننده در تعارض شدید با یکدیگر قرار گرفته است؛ در چنین شرایطی عدم توجه به منافع مصرف‌کننده می‌تواند منافع تولیدکننده را نیز در میان مدت و حتی کوتاه‌مدت از طریق کوچک نمودن تقاضای مقابل بنگاه‌ها تهدید نماید، لذا تنظیم مناسب بازار می‌تواند وضعیت تثبیت شده تری را در بازار ایجاد نموده و منافع نسبی را برای هر دو گروه حفظ نماید.

۲- ثانیاً چند نرخ بی‌بودن ارز و امکان بروز فساد ناشی از آن، عامل

مجرای تامین مواد اولیه برای واحدهای تولیدی در اقتصاد ایران نه صرفاً به واردات به کل فرایند تامین مرتبط است. پیش از واردات، ما باید به موضوع تامین مواد اولیه داخلی بپردازیم. بخش قابل توجهی از مواد اولیه که در پتروشیمی‌ها تولید می‌شود با ورود به برخی بازارها، افزایش قیمت جدی تجربه می‌کند و برای سرمایه‌گذاران از کوچک دست‌سری به آنها بسیار دشوار می‌شود. بخش دیگری از مواد اولیه تولید داخل نیز به شکل انحصاری در اختیار برخی افراد و شرکت‌ها قرار می‌گیرد که آنها نیز قیمت‌ها را بالا برده و عمل‌کاری می‌کنند که تولید برای سرمایه‌گذار به صرفه نباشد. در کنار آن بحث تامین مواد اولیه از خارج نیز مطرح است که در کنار مشکل تامین ارز، در سایر حوزه‌ها نیز محدودیت‌های جدی دارد.

ادامه در صفحه ۲

رحیم بنامولایی، فعال اقتصادی هشدار داد

خطر فرار سرمایه‌گذاران از تولید

روزی که می‌رسد؛ مسأله‌ای که به نگرانی نسبت به یکبار شدن میلیون‌ها کارگر و کارمند دامن زده است. از دیدگاه کارشناسان اقتصادی، به دلیل اینکه کرونا منجر به آسیب هر دو طرف عرضه و تقاضا شده است، مغزانی جز فقر ندارد. در چنین شرایطی است که نسخه‌های حمایتی از تولیدکننده و مصرف‌کننده مثل دریافت مالیات از سودسپرده‌های بانکی یا سود سهام (که در حال حاضر از سهامداران سستانده می‌شود) پرتنگ‌تر از همیشه آرایه شده و می‌شود و اصرار به مداخله دولت در اقتصاد نیز بیش از همیشه به گوش می‌رسد. این در حالی است که هر یک از مباحث مربوط به انواع مالیات و مکانیسم‌های اخذ آنها از افراد حقیقی و حقوقی، مفهوم فقر و نابرابری، و مداخله دولت در اقتصاد، مسائلی پیچیده و به‌شدت علمی و کارشناسی و مستلزم بررسی و پژوهش هستند و نمی‌توان آنها را در هر شرایط زمانی و مکانی مطرح کرد و منجر به تحریف افکار عمومی نشد. در حال حاضر که انتظارات تورمی حدود ۳۵ تا ۴۰ درصد است، سود سپرده‌های بانکی ۱۵ درصد تعیین شده است. بنابراین با یک حساب ساده می‌توان به این نتیجه رسید که نظام بانکی نه تنها سودی به سپرده‌گذاران نمی‌دهد که حدود ۲۰ تا ۲۵ درصد هم از آنها سود می‌گیرد. در چنین شرایطی طرح دوباره و چندین بار اخذ مالیات از سپرده‌های بانکی محلی از اعراب ندارد و نباید داشته باشد. اساساً از همین رو است که سپرده‌گذاران بانکی، نقدینگی خود را به بازارهای بورس و طلا و ارز منتقل کرده‌اند. در این حال، عده‌ای یافت می‌شوند که با استناد به تجربه برخی از کشورهای، به اخذ مالیات از سود سهام رای می‌دهند. غافل از اینکه در مکانیسم بورس تهران نه تنها اخذ مالیات از سود سهام طراحی و اجرا می‌شود که اساساً هر گونه معامله سهام چه متضمن سود باشد و چه متضمن زیان، مالیات ستانده می‌شود. دقیقاً شبیه اخذ عوارض آزاد راه که در ابتدا با انتهای آزاد راه از رانندگان سستانده می‌شود، در بورس تهران نیز نیم درصد ارزش معامله از فروشنده سهام اخذ می‌شود و از همین رو، به کسانی که معتقدند دولت باید از ۵۰۰ هزار میلیارد تومان «درآمد یا سود» ایجاد شده در بازار بورس تهران، مالیات بگیرد و به فقرا بدهد یا نابرابری را التیام بخشد، باید گفت که تاکنون دولت از همین رقم، دست کم ۲ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان مالیات اخذ کرده است. در عین حال باید گفت، فقر و نابرابری صرفاً با اخذ مالیات از هم در کشورهای ثروتمند دارای منابع طبیعی آن بین نمی‌رود و به عبارت دقیق‌تر، مالیات تنها راه رفع نابرابری نیست.

■ **وزارت صمت اعلام کرده طرحی را دنبال می‌کند تا بدون نیاز به جابه‌جایی ارز، مواد اولیه مورد نیاز کارخانه‌ها وارد شود. طرحی که هر چند فعلاً با موافقت بانک مرکزی مواجه نشده اما از سوی برخی فعالان اقتصادی با نگرانی مثبت روبه‌رو شده است. اجرای چنین طرحی تا چه حد به بهبود شرایط فعلی اقتصاد ایران کمک خواهد کرد؟**

مجموعی یوسفی دیندار لو | الهام اسمعیلی پورماسوله | وجود تنظیم‌گری یکپارچه و هماهنگ در سه سطح کلان، بخشی و بازاری لازمه حمایت از تولید داخل است. یک بنگاه تولیدی و صنعتی اگر چه از جهت تامین مواد اولیه و واسطه‌ای، ماشین‌آلات و تجهیزات مورد نیاز تولید و همچنین فروش محصول خود با بازار کالا و خدمات سرو کار دارد، اما فرآیندهای تامین، تولید، توزیع و فروش آن به صورت مستقیم و غیرمستقیم متاثر از عملکرد سایر بازارهای اقتصادی نظیر بازار کار (تامین نیروی کار کیفی و توانمند متناسب با نیاز صنعتگر)، بازار پول (هزینه‌های مالی تامین سرمایه در گردش و سرمایه ثابت)، بازار ارز و... است. از

■ **بخش زیادی از تجارت ایران در ماه‌های گذشته با کشورهای همسایه و منطقه انجام شده اما این کشور هائیز تحت تأثیر کرونا، با محدودیت‌هایی مواجه هستند. این شرایط خاص به چه راه‌حلی نیاز دارد؟**

■ **با وجود تمام گمانه زنی‌ها، سرانجام دولت و مجلس اعلام کردند که طرح حذف صفر از پول ملی را کلید خواهند زد. آیا در شرایط فعلی می‌توان به اجرای این طرح و دست یابی به اهداف کلان آن امید داشت؟**

ادامه در صفحه ۲

یادداشت - ۱

دو گانه اقتصاد و سلامت

شیوع کرونا در بسیاری از کشورهای جهان، دوگانه‌ای را ایجاد کرده که برای بسیاری از دولت‌ها، آن دشوار و جدی بود. با توجه به نبود هیچ شیوه درمانی قطعی برای مبارزه با این ویروس، تعطیل کردن فعالیت‌ها و کاهش مرادوات مستقیم مردم یا یکدیگر بهترین راهبردی بوده...

خسرو فرغان گران‌سایه

یادداشت - ۲

زمان زیادی باقی نمانده

وزارت صنعت، معدن و تجارت در سال ۱۳۹۴ نسخه ویرایش شده «سند اهداف و سیاست‌های توسعه صنعت خودرو در افق ۱۴۰۴» را منتشر کرد تا به زعم کارشناسان، استانداردهای جهانی در تمام جنبه‌های خودروسازی داخلی را مکتوب و طبق برنامه به پیشبرد.

علی بکه‌فلاح

یادداشت - ۳

خطاهای کروناوی

«مالیات»، «نابرابری و فقر» و «مداخله دولت در اقتصاد» کلید واژه‌هایی هستند که در روزها و هفته‌های گذشته، مبحثی از مباحث اقتصادی و به‌شدت علمی و کارشناسی و مستلزم بررسی و پژوهش هستند و نمی‌توان آنها را در هر شرایط زمانی و مکانی مطرح کرد و منجر به تحریف افکار عمومی نشد. در حال حاضر که انتظارات تورمی حدود ۳۵ تا ۴۰ درصد است، سود سپرده‌های بانکی ۱۵ درصد تعیین شده است. بنابراین با یک حساب ساده می‌توان به این نتیجه رسید که نظام بانکی نه تنها سودی به سپرده‌گذاران نمی‌دهد که حدود ۲۰ تا ۲۵ درصد هم از آنها سود می‌گیرد. در چنین شرایطی طرح دوباره و چندین بار اخذ مالیات از سپرده‌های بانکی محلی از اعراب ندارد و نباید داشته باشد. اساساً از همین رو است که سپرده‌گذاران بانکی، نقدینگی خود را به بازارهای بورس و طلا و ارز منتقل کرده‌اند. در این حال، عده‌ای یافت می‌شوند که با استناد به تجربه برخی از کشورهای، به اخذ مالیات از سود سهام رای می‌دهند. غافل از اینکه در مکانیسم بورس تهران نه تنها اخذ مالیات از سود سهام طراحی و اجرا می‌شود که اساساً هر گونه معامله سهام چه متضمن سود باشد و چه متضمن زیان، مالیات ستانده می‌شود. دقیقاً شبیه اخذ عوارض آزاد راه که در ابتدا با انتهای آزاد راه از رانندگان سستانده می‌شود، در بورس تهران نیز نیم درصد ارزش معامله از فروشنده سهام اخذ می‌شود و از همین رو، به کسانی که معتقدند دولت باید از ۵۰۰ هزار میلیارد تومان «درآمد یا سود» ایجاد شده در بازار بورس تهران، مالیات بگیرد و به فقرا بدهد یا نابرابری را التیام بخشد، باید گفت که تاکنون دولت از همین رقم، دست کم ۲ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان مالیات اخذ کرده است. در عین حال باید گفت، فقر و نابرابری صرفاً با اخذ مالیات از هم در کشورهای ثروتمند دارای منابع طبیعی آن بین نمی‌رود و به عبارت دقیق‌تر، مالیات تنها راه رفع نابرابری نیست.

مجید اعزازی

تهدیدکننده کسب عملکرد مناسب بازار در بخش حقیقی است. ایجاد رانت‌های صادراتی غیرمولد، عدم دستیابی مصرف‌کننده به اقلام ضروری و افزایش افسار گسیخته قیمت و نیز تهدید خطوط تولیدی از پیامدهای انتظاری مرتبط شناسایی می‌گردد که به موجب آن شوک وارد شده از بخش مالی به بخش حقیقی اقتصاد به علل برشمرده تقویت شده در ادامه می‌تواند شوک قوی‌تری را از حوزه مالی اقتصاد به بخش مالی بازنشر دهد که پیامدهای ماریچپی تورم‌رکودی در تعامل بخش حقیقی و بخش مالی اقتصاد را به دنبال خواهد داشت. بنابراین حضور مقام تنظیم‌گر و ناظر کارآمدی می‌تواند تا حد مطلوبی چالش‌های فوق‌الذکر را تضعیف نماید.

■ **تنظیم‌گری در سطح بخشی و اثرات آن بر تولید داخل**

سیاست‌های دولت در حوزه تجارت نظیر محدودیت یا ممنوعیت واردات، اخذ عوارض صادراتی و امثالهم از جمله مقررات بخشی هستند که اثرات مستقیم مثبت و منفی بر فرآیند تولید و اندازه بازار محصولات داخلی دارد.

ادامه در صفحه ۵

این بازار انتظار دارند و گهگاه منافع آنها در تضاد با یکدیگر است. از این رو، در شرایطی همانند شرایط حاکم بر اقتصاد ایران که شکست بازار وجود دارد، بازارها رقابتی نیستند، شفافیت کم‌اکان موضوع چالشی است و از سوی دیگر پاسخگویی به نیازهای بخش حقیقی و مولد توسط نظام پولی و مالی کشور کفایت همه‌نیازهای مربوطه را نمی‌نماید، تنظیم منافع متضاد ذی‌تغییر بازار به ویژه در حوزه تولید و مصرف بسیار با اهمیت است، زیرا:

۱- اولاً به واسطه کاهش قدرت خرید خانوار در نتیجه بالا رفتن نرخ تورم، منافع دو گروه مصرف‌کننده و تولیدکننده در تعارض شدید با یکدیگر قرار گرفته است؛ در چنین شرایطی عدم توجه به منافع مصرف‌کننده می‌تواند منافع تولیدکننده را نیز در میان مدت و حتی کوتاه‌مدت از طریق کوچک نمودن تقاضای مقابل بنگاه‌ها تهدید نماید، لذا تنظیم مناسب بازار می‌تواند وضعیت تثبیت شده تری را در بازار ایجاد نموده و منافع نسبی را برای هر دو گروه حفظ نماید.

۲- ثانیاً چند نرخ بی‌بودن ارز و امکان بروز فساد ناشی از آن، عامل

پژوهش

پژوهشی از موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

تنظیم‌گری یکپارچه لازمه حمایت از تولید داخلی است

مجموعی یوسفی دیندار لو | الهام اسمعیلی پورماسوله | وجود تنظیم‌گری یکپارچه و هماهنگ در سه سطح کلان، بخشی و بازاری لازمه حمایت از تولید داخل است. یک بنگاه تولیدی و صنعتی اگر چه از جهت تامین مواد اولیه و واسطه‌ای، ماشین‌آلات و تجهیزات مورد نیاز تولید و همچنین فروش محصول خود با بازار کالا و خدمات سرو کار دارد، اما فرآیندهای تامین، تولید، توزیع و فروش آن به صورت مستقیم و غیرمستقیم متاثر از عملکرد سایر بازارهای اقتصادی نظیر بازار کار (تامین نیروی کار کیفی و توانمند متناسب با نیاز صنعتگر)، بازار پول (هزینه‌های مالی تامین سرمایه در گردش و سرمایه ثابت)، بازار ارز و... است. از

